

ED.VITA

Merila
ocenjevanje
prijav
na nagrado
ED.VITA
- za prijavitelje

ED.VITA

Uvod

Nagrada za dosežke na področju
trajnostnosti v visokem šolstvu

Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS) je na pobudo ter v sodelovanju z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI) in ob podpori organizacije Climate KIC ter Ministrstva za okolje, podnebje in energijo (MOPE) razvila merila za ocenjevanje projektov, ki se bodo prijavi na razpis za podelitev nagrad ED.VITA.

ED.VITA je prva nacionalna nagrada za trajnostnost v visokem šolstvu, ki bo premierno podeljena spomladi 2026, za nagrado pa lahko kandidirajo projekti, ki so ključne rezultate dosegli v obdobju, opredeljenem v Razpisu za nagrado ED.VITA.

Temelji za razvoj meril in kategorij

Kategorije nagrade ED.VITA za dosežke na področju trajnostnosti v visokem šolstvu so bile oblikovane na podlagi evropskih priporočil in eVodnika za ozelenitev visokega šolstva. Merila so bila oblikovana v sodelovanju z agencijo Climate-KIC in predstavniki ključnih institucij ter temeljijo na strokovnih razpravah in usklajevanjih.

Kategorije nagrade ED.VITA

Nagrada ED.VITA se bo podeljevala v šestih kategorijah:

- Kategorija 1: **Poučevanje in kurikulum,**
- Kategorija 2: **Raziskave in inovacije,**
- Kategorija 3: **Sodelovanje z okoljem,**
- Kategorija 4: **Študentski projekti/pobude,**
- Kategorija 5: **Upravljanje (organizacijski in infrastrukturni vidiki) ter**
- Kategorija 6: **Velika nagrada ED.VITA.**

Standardi kakovosti znotraj posameznih kategorij predstavljajo vodilo tako za prijavitelje pri prijavi projektov kot za ocenjevalce pri ocenjevanju projektov.

Osnovo za ocenjevanje projektov predstavlja naslednjih **pet ključnih meril**, ki zagotavljajo dosledno in usklajeno presojo projektov:

- a. trajnostna integracija,
- b. merjenje uspešnosti in učinka,
- c. vključenost in sodelovanje deležnikov,
- d. inovativnost in prenosljivost,
- e. družbeni in okoljski učinek.

Razvoj standardov kakovosti je sledil širokemu, a strukturiranemu pristopu, ki zagotavlja podrobna navodila tako za prijavitelje kot za ocenjevalce. Merila se obenem sklicujejo na ustrezne strateške okvire in priporočila, kot so GreenComp: the European sustainability competence framework, Cilji trajnostnega razvoja (Sustainable Development Goals – SDGs), FEE, Eco-Campus in podobne pobude.

1 Načelo integritete pri ocenjevanju projektov na področju trajnostnosti v visokem šolstvu

1.1 Integriteta ocenjevalcev in procesa ocenjevanja

Pri ocenjevanju projektov na področju trajnostnosti v visokem šolstvu se uporablja načelo integritete, ki zagotavlja nepristranskost, preglednost in poštenost presoje. Odločitve temeljijo na objektivnih in jasno določenih kriterijih, ki omogočajo enake možnosti vsem prijaviteljev.

Ocenjevalci, ki sodelujejo pri projektu, prijavljenem na razpis za nagrado ED.VITA, se izločijo iz postopka ocenjevanja tega projekta.

Načelo integritete je temelj za ohranjanje verodostojnosti nagrade, krepitev zaupanja v proces ocenjevanja in ocenjevalce ter spodbujanje visokošolskih institucij k nadaljnjemu razvoju inovativnih trajnostnih rešitev. Smernice integritete za ocenjevanje projektov:

- **Etično delovanje in transparentnost.** Projekt mora izkazovati integriteto, odgovornost do okolja in družbe ter vključevati transparentno komunikacijo z deležniki. Vse odločitve in postopki morajo biti javno dostopni, razumljivi in preverljivi, da se zagotovi zaupanje vseh vpletenih.
- **Jasni standardi in nadzor.** Vzpostavljeni morajo biti mehanizmi, ki zagotavljajo etičnost in transparentnost v vseh fazah projekta. To vključuje jasno opredeljene smernice in postopke, ki omogočajo spremljanje in vrednotenje skladnosti z načeli trajnostnosti.
- **Javna komunikacija.** Razvoj projekta in njegovi rezultati morajo biti pregledno predstavljeni javnosti. To pomeni, da morajo biti informacije o napredku in dosežkih projekta dostopne in razumljive, s čimer se spodbuja večja ozaveščenost in vključenost skupnosti.

ED.VITA

2 Model ocenjevanja

Ocenjevanje poteka skladno s standardi kakovosti, kar zagotavlja enoten, pregleden in primerljiv pristop k presoji projektov, prijavljenih na nagrado ED.VITA, ter omogoča objektivno presojo njihovega prispevka k trajnostnemu razvoju v visokem šolstvu. Postopek ocenjevanja uporablja trostopenjsko ocenjevalno lestvico, ki strokovni komisiji omogoča jasen, pregleden in primerljiv vpogled v dosežke glede na posamezno merilo.

Ocenjevanje temelji na treh točkovnih vrednostih:

- **1 točka:** projekt ne izpolnjuje v celoti Meril za ocenjevanje nagrade ED.VITA (v kategoriji, v katero je uvrščen), prepoznane so posamezne pomanjkljivosti;
- **2 točki:** projekt izpolnjuje Merila za ocenjevanje nagrade ED.VITA (v kategoriji, v katero je uvrščen), brez izkazanih pomanjkljivosti, z možnimi izboljšavami;
- **3 točke:** projekt presega kriterije Meril za ocenjevanje nagrade ED.VITA (v kategoriji, v katero je uvrščen) in izkazuje primer dobre in prenosljive prakse.

Vsaki točkovni vrednosti je dodan opisni kriterij, ki pomaga natančneje opredeliti uvrstitev ocene. Strokovna komisija lahko pri ocenjevanju uporablja tudi polstopenjske točke, in sicer 1,5 oziroma 2,5 točke. Strokovna komisija pri ocenjevanju upošteva tudi kontekst projekta in njegove specifične značilnosti, kar omogoča prilagodljivo, a še vedno objektivno presojo. Poleg tega je poudarek na zagotavljanju povratnih informacij prijaviteljem, s čimer se krepi možnost nadaljnega razvoja in izboljšav na področju trajnostnega razvoja v visokem šolstvu. V nadaljevanju so predstavljena merila za ocenjevanje posameznih kategorij, ki sledijo standardom kakovosti in uporabljajo univerzalno trostopenjsko lestvico.

2.1 Kategorija 1: POUČEVANJE IN KURIKUL

2.1.1 Standard kakovosti

PROJEKT CELOVITO PRISPEVA K TRAJNOSTNI PREOBRAZBI KURIKULA IN POUČEVANJA TER SPODBUJA RAZVOJ TRAJNOSTNIH KOMPETENC

2.1.2 Merila za ocenjevanje

- Trajnostna integracija** – projekt vključuje dolgoročne in sistemske spremembe v kurikulumih ter uporablja inovativne pedagoške pristope za razvoj in krepitev trajnostnih kompetenc.
- Merjenje uspešnosti in učinka** – vzpostavljeni so jasni kazalniki in metode za merjenje uspešnosti ter vpliva na študente in izobraževalni proces.

- c. **Vključenost in sodelovanje deležnikov** – projekt vključuje študente, učitelje in druge deležnike, spodbuja interdisciplinarnost ter širjenje dobrih praks.
- d. **Inovativnost in prenosljivost** – projekt uporablja sodobne pedagoške pristope, kot so projektno učenje, sodelovalno učenje in digitalna orodja, pri čemer omogoča prenosljivost v druge študijske programe.
- e. **Družbeni in okoljski učinek** – projekt prispeva k trajnostnosti in krepi ozaveščenost o okoljskih in družbenih vprašanjih v okviru učnega procesa in širše.

2.1.3 Pojasnilo

Integracija trajnostnih sprememb v izobraževalni proces je usmerjena v razvoj zelenih kompetenc pri študentih, učiteljih in ostalih sodelujočih. Poudarek je na celovitih spremembah kurikula, uporabi inovativnih učnih pristopov ter vzpostavitvi učinkovitih mehanizmov za spremljanje vpliva projekta na študente in izobraževalni sistem. Sodobni pristopi in metode poučevanja so prilagojeni različnim ciljnim skupinam, disciplinam in področjem ter vključujejo prenosljive inovativne prakse, kot so projektno učenje, problemsko učenje, učenje z delom v skupnosti (service learning), odprte raziskovalne naloge in drugo. Poleg akademskih vsebin projekt krepi tudi družbeno in okoljsko odgovornost ter povečuje ozaveščenost o pomenu trajnostnosti. To se odraža v novo pridobljenih kompetencah študentov in drugih udeležencev učnega procesa.

2.2 Kategorija 2: RAZISKOVANJE IN INOVACIJE

2.2.1 Standard kakovosti

PRENOS ZNANJA V POUČEVANJE, PRENOS RAZISKOVALNIH REZULTATOV, UPORABA V INDUSTRIJI IN PRAKTIČNE REŠITVE ZA NAJVEČJE OKOLJSKE IZZIVE

2.2.2 Merila za ocenjevanje

- a. **Trajnostna integracija** – projekt vključuje dolgoročne in sistemske spremembe v kurikulumih ter uporablja inovativne pedagoške pristope za razvoj in krepitev trajnostnih kompetenc.
- b. **Merjenje uspešnosti in učinka** – vzpostavljeni so jasni kazalniki in metode za merjenje uspešnosti ter vpliva na študente in izobraževalni proces.
- c. **Vključenost in sodelovanje deležnikov** – projekt vključuje študente, učitelje in druge deležnike, spodbuja interdisciplinarnost ter širjenje dobrih praks.

- d. **Inovativnost in prenosljivost** – projekt spodbuja razvoj in uporabo inovativnih raziskovalnih metod ter digitalnih orodij, kar omogoča učinkovito prenosljivost znanstvenih spoznanj in rešitev v druge raziskovalne ali aplikativne projekte.
- e. **Družbeni in okoljski učinek** – projekt prispeva k trajnostnosti in krepi ozaveščenost o okoljskih in družbenih vprašanjih v okviru učnega procesa in širše.

2.2.3 Pojasnilo

Raziskovalni/inovacijski projekt spodbuja trajnostnost s krepitvijo raziskovalnih metod in rezultatov ter z razvojem interdisciplinarnega sodelovanja. Njegovi rezultati so merljivi, dostopni in prenosljivi. Uporabni so v izobraževanju, gospodarstvu ali pri oblikovanju javnih politik. S tem, ko obravnava okoljske in z njimi povezane družbene izzive, projekt ponuja bolj poglobljeno razumevanje ali konkretne in izvedljive trajnostne rešitve za izboljšanje kakovosti življenja v okviru planetarnih omejitev. Zagotavlja dolgoročno uporabnost raziskovalnih rezultatov v praksi, spodbuja inovacije in preizkuša nove pristope, ki prispevajo k razvoju v gospodarstvu, politiki in izobraževanju. Za nagrado v tej kategoriji lahko kandidirajo tudi projekti, ki uvajajo socialne inovacije, ki odgovarjajo na izzive skupnosti.

2.3 Kategorija 3: PRISPEVEK DRUŽBI IN OKOLJU

2.3.1 Standard kakovosti

SODELOVANJE Z OKOLJEM, VKLJUČEVANJE IN DRUŽBENA ODGOVORNOST PROJEKTOV

2.3.2 Merila za ocenjevanje

- a. **Trajnostna integracija** – projekt sistematično vključuje trajnostne tematike/rešitve v dolgoročne pobude za izboljšanje družbene kohezije in kakovosti življenja v okviru planetarnih omejitev.
- b. **Merjenje uspešnosti in učinka** – vzpostavljeni so jasni kazalniki za merjenje družbenega učinka, trajnostnih rezultatov in vključujočih praks.
- c. **Vključenost in sodelovanje deležnikov** – projekt vključuje raznolike ciljne skupine (npr. lokalne skupnosti, skupine z manj priložnostmi, podjetja, javne ustanove, organizacije civilne družbe) in spodbuja sodelovanje na regionalni, nacionalni ali mednarodni ravni.
- d. **Inovativnost in prenosljivost** – projekt uvaja nove, inovativne pristope za aktivno in trajnostno sodelovanje ter omogoča prenos uspešnih praks na širšo raven.

- e. **Družbeni in okoljski učinek** – projekt neposredno in na trajnosten način prispeva k izboljšanju življenjskih pogojev, zmanjševanju družbenih neenakosti ter reševanju okoljskih izzivov.

2.3.3 Pojasnilo

Merila za ocenjevanje se osredotočajo na vključevanje trajnostnosti v projekte, ki dolgoročno izboljšujejo kakovost življenja v okviru planetarnih omejitev, ter krepijo družbeno povezanost in prizadevanja za pravičen zeleni prehod. Ocenjuje se, ali projekt aktivno vključuje različne deležnike in spodbuja njihovo sodelovanje pri iskanju rešitev. Vključene so osebe vseh starosti in družbenih skupin, spodbujeno je medgeneracijsko sodelovanje, zagotovljeno je vključevanje skupin z manj priložnostmi, s čimer se zmanjšujejo družbene neenakosti. Trajnostni vidiki so vključeni v načrtovanje in izvedbo projekta, upoštevajoč potrebe, želje in povratne informacije deležnikov, kar zagotavlja ustreznost in učinkovitost rešitev. Projekt je usklajen z nacionalnimi politikami in vključuje mehanizme za prenos znanja in širjenje uspešnih praks na različnih ravneh. Uspeli pristopi so merljivi, prilagodljivi lokalnim (regionalnim, nacionalnim in mednarodnim) potrebam ter vključujejo spremljanje in izboljšave na podlagi rezultatov.

2.4 Kategorija 4: ŠTUDENTSKI PROJEKTI/POBUDE

2.4.1 Standard kakovosti

ŠTUDENTSKI PROJEKTI/POBUDE ZA KREPITEV TRAJNOSTNIH PRAKS IN DRUŽBENE ODGOVORNOSTI

2.4.2 Merila za ocenjevanje

- a. **Trajnostna integracija** – projekt/pobuda ambiciozno in trajnostno pristopa k reševanju okoljskih in z njimi povezanih družbenih izzivov.
- b. **Merjenje uspešnosti in učinka** – zagotovljeno je spremljanje uspešnosti in učinkov pobude oz. projekta (v kolikor rezultatov še ni, priložite opis oz. načrt spremljanja uspešnosti in učinka).
- c. **Vključenost in sodelovanje deležnikov** – projekt/pobuda je nastal na pobudo študentov oz. študentskih združenj (od spodaj navzgor) in vključuje tudi študente z manj priložnostmi ter omogoča oziroma ima potencial za sodelovanje z različnimi fakultetnimi oddelki (multidisciplinarnost), organizacijami in širšo družbo.

- d. **Inovativnost in prenosljivost** – projekt/pobuda spodbuja ali omogoča uporabo inovativnih metod dela (npr. participativne oblike dela, digitalna orodja, družbene kampanje, interaktivni dogodki) ter omogoča prenosljivost na druge organizirane skupine in organizacije.
- e. **Družbeni in okoljski učinek** – projekt/pobuda prispeva k večji ozaveščenosti, aktivnemu vključevanju študentov v trajnostne politike bodisi na ravni visokošolskih institucij bodisi na lokalni, regionalni, nacionalni ali mednarodni ravni ter ponuja konkretne in pravične rešitve za družbo in okolje.

2.4.3 Pojasnilo

Študentski projekti/pobude in sodelovanje so pomemben gradnik sistemskih premikov trajnostne preobrazbe visokega šolstva od spodaj navzgor. Projekt/pobuda spodbuja vključevanje trajnostnih praks in s tem povezane družbene odgovornosti v študentske dejavnosti, krepi ozaveščenost o trajnostnosti in z njo povezanih družbenih vprašanjih med študenti in širšo javnostjo ter spodbuja aktivno in demokratično sodelovanje s pomočjo inovativnih pristopov, kot so npr. delavnice, podkasti, spletni seminarji in kampanje na družbenih omrežjih. Projekt/pobuda vključuje razmislek o mehanizmih za spremljanje uspešnosti in učinkov, s čimer prijavitelji izkazujejo razumevanje pomena merjenja napredka, doseženih ciljev in širšega vpliva svoje pobude. Projekt/pobuda je zasnovan tako, da omogoča širitev in prilagoditev praks drugim študentskim skupinam ter vključuje mehanizme za prenos znanja in sodelovanje z organizacijami. Projekt zagotavlja dostopnost informacij in aktivnosti za vse študente, vključno s skupinami z manj priložnostmi, ter vključuje mehanizme za zmanjševanje ovir pri sodelovanju, kot so npr. zagotovitev virov, mentorstvo in sodelovanje s podporno-infrastrukturnimi organizacijami.

2.5 Kategorija 5: UPRAVLJANJE (ORGANIZACIJSKI IN INFRASTRUKTURNI VIDIKI)

2.5.1 Standard kakovosti

TRAJNOSTNE PRAKSE V STRATEGIJI, UPRAVLJANJU IN INFRASTRUKTURI

2.5.2 Merila za ocenjevanje

- a. **Trajnostna integracija** – trajnostni cilji so vključeni v organizacijsko strategijo, ključne poslovne procese, institucionalno kulturo, akademsko integriteto in vrednote, krepitev institucionalnih zmogljivosti (usposabljanje zaposlenih) ter dolgoročne načrte organizacije.

- b. **Merjenje uspešnosti in učinka** – organizacija ima vzpostavljene mehanizme za merjenje in poročanje o trajnostnih praksah (vključno z dejanskim zmanjševanjem izpustov CO₂) ter redno prilagaja svoje strategije.
- c. **Vključenost in sodelovanje deležnikov** – vsi notranji in zunanji deležniki (študenti, zaposleni, partnerji) so vključeni v oblikovanje in izvajanje trajnostnih ciljev, njihov prispevek k trajnostnosti pa je cenjen in prepoznan.
- d. **Inovativnost in prenosljivost** – organizacija spodbuja digitalizacijo, vpeljavo in uporabo novih tehnologij oziroma tehnoloških pristopov, trajnostno mobilnost in inovativne trajnostne prakse, ki so prenosljive tudi v druga okolja in organizacije.
- e. **Družbeni in okoljski učinek** – naložbe v infrastrukturo in upravljavski pristopi prispevajo k krepitevi trajnostnih praks, energetske učinkovitosti ter krepitevi trajnostne kulture visokošolskega zavoda.

2.5.3 Pojasnilo

Standard se osredotoča na integracijo trajnostnosti v strategijo, digitalni prehod, infrastrukturne naložbe in projekte, pa tudi na spodbujanje širjenja trajnostnih praks. Trajnostnost mora postati sestavni del organizacijske strategije, poslovnih procesov in dolgoročnih načrtov, kar pomeni, da je treba trajnostne cilje upoštevati pri oblikovanju ključnih odločitev in politik. Organizacija mora imeti vzpostavljene mehanizme za merjenje, spremljanje in poročanje o napredku na področju trajnostnosti ter mora redno prilagajati strategije (cilje, ukrepe in aktivnosti) za večjo učinkovitost.

Ključno je vključevanje vseh deležnikov – študentov, zaposlenih in partnerjev – ki morajo biti dejavno vključeni v oblikovanje in izvajanje trajnostnih ciljev, njihov prispevek pa je cenjen in prepoznan. Digitalni prehod mora podpirati trajnostni razvoj z vzpostavitvijo digitalnega ekosistema, ki vključuje inovativne tehnologije in orodja za optimizacijo trajnostnih procesov ter izvajanje trajnostne mobilnosti.

Uporaba digitalnih orodij in umetne inteligence omogoča spremljanje in prilagajanje trajnostnih praks, hkrati pa študenti in zaposleni pridobivajo digitalne kompetence za učinkovito uporabo trajnostnih tehnoloških rešitev. Infrastrukturne naložbe naj sledijo načelom trajnostne gradnje – energetske učinkovitosti in uporabi obnovljivih virov. Pomembno je tudi zagotoviti dostopnost in sodobno digitalno opremo za izobraževanje in raziskovanje.

Trajnostne prakse se širijo prek razvoja projektov, ki omogočajo njihov prenos v druge institucije in skupnosti. Vključevanje zunanjih deležnikov, kot so podjetja in lokalne skupnosti, je bistvenega pomena za širjenje trajnostnih rešitev. Prikazana mora biti prenosljivost praks v širšem kontekstu ter vzpostavljeno okolje, ki spodbuja odgovorno ravnanje vseh deležnikov pri doseganju trajnostnih ciljev.

2.6 Kategorija 6: Velika nagrada ED.VITA

2.6.1 Standard kakovosti

TRAJNOSTNOST JE VKLJUČENA V VSA POSLANSTVA, DEJAVNOSTI IN KULTURO INSTITUCIJE

2.6.2 Merila za ocenjevanje

- a. **Trajnostna integracija** – trajnostnost je strateško vključena v vsa področja delovanja visokošolskega zavoda: poučevanje in učenje, raziskovanje in inovacije, sodelovanje z družbo, podporo študentskim trajnostnim pobudam ter v upravljanje, infrastrukturo, objekte in delovanje. Trajnostnost je sestavni del kulture visokošolskega zavoda.
- b. **Merjenje uspešnosti in učinka** – organizacija ima vzpostavljene mehanizme za merjenje in poročanje o trajnostnih ciljih na vseh področjih delovanja ter redno prilagaja strategije. Zavod ima oblikovane upravljalvske strukture, ki podpirajo strateško izvajanje trajnostnih ciljev.
- c. **Vključenost in sodelovanje deležnikov** – vsi notranji (študenti, zaposleni) in zunanji deležniki (partnerji) sodelujejo pri oblikovanju in izvajanju trajnostnih ciljev, njihov prispevek pa je cenjen in prepoznan. Trajnostne pobude potekajo tako od zgoraj navzdol kot od spodaj navzgor.
- d. **Inovativnost in prenosljivost** – zavod spodbuja inovativne trajnostne prakse (vključno z digitalizacijo, novimi tehnologijami in socialnimi inovacijami), jo uspešno integrira na različna področja delovanja zavoda, ter omogoča prenos teh praks v druga okolja oziroma organizacije.
- e. **Družbeni in okoljski učinek** – zavod se aktivno in smiselno povezuje z zunanjimi partnerji in širšo družbo ter prispeva k reševanju trajnostnih izzivov s pristopi, podprtimi z znanjem in dokazi. Prizadeva si ozaveščati širšo javnost o okoljskih izzivih, a tudi o trajnostnih pristopih, ki zagotavljajo kakovost življenja znotraj planetarnih omejitev. Dejavno sodeluje tudi pri oblikovanju javnih politik, ki podpirajo kakovost življenja ob upoštevanju omejitev našega planeta, vključno z javnimi politikami za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blaženje.

2.6.3 Pojasnilo

Najbolj učinkovit pristop k trajnostnemu prehodu v visokem šolstvu je tako imenovani celostni institucionalni pristop, ki vključuje vsa področja delovanja: poučevanje in učenje, raziskovanje in inovacije, sodelovanje z družbo, upravljanje, infrastrukturo, objekte in delovanje. Vključuje celoten visokošolski ekosistem: študente, osebje ter lokalno in širšo skupnost.

Velika nagrada se podeli visokoškolskemu zavodu, ki prepričljivo dokaže, da je uspešno integriral trajnostnost v vse svoje dejavnosti in jo vključil v institucionalno kulturo. Na institucionalni ravni to pomeni vpeljavo trajnostnih praks v vsa poslanstva in aktivnosti zavoda, v vodstvo, infrastrukturo in operativno delovanje ter razumevanje okoljske in družbene trajnostnosti kot skupne odgovornosti.